

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2005-2006

---

22 MARS 2006

Proposition de loi rétablissant l'article 61 du Code civil en ce qui concerne la preuve de la naissance à défaut d'acte de naissance

---

AMENDEMENTS

N° 1 DU GOUVERNEMENT

Remplacer l'intitulé proposé par l'intitulé suivant :

« Proposition de loi modifiant certaines dispositions du Code civil en vue de faciliter la preuve de l'état de la personne à défaut d'acte d'état civil ».

Justification

Comme les amendements du gouvernement élargissent la teneur de la proposition de loi, un nouvel intitulé est indiqué.

N° 2 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Remplacer cet article par la disposition suivante :

« Art. 2. — L'article 47 du Code civil, abrogé par la loi du 16 juillet 2004, est rétabli dans la rédaction suivante :

Voir :

Documents du Sénat :

3-54 - SE 2003 :

N° 1 : Proposition de loi de Mme Nyssens.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2005-2006

---

22 MAART 2006

Wetsvoorstel strekkende om artikel 61 van het Burgerlijk Wetboek opnieuw in te voeren wat betreft het bewijs van de geboorte bij gebreke van een akte van geboorte

---

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN DE REGERING

Het voorgestelde opschrift vervangen als volgt :

« Wetsvoorstel tot wijziging van sommige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek teneinde het bewijs van de staat van de persoon te vergemakkelijken bij gebreke van een akte van de burgerlijke stand ».

Verantwoording

Aangezien de amendementen van de regering de draagwijdte van het wetsvoorstel uitbreiden, is een nieuw opschrift aangegeven.

Nr. 2 VAN DE REGERING

Art. 2

Dit artikel vervangen als volgt :

« Art. 2. — Artikel 47 van het Burgerlijk Wetboek, opgeheven bij de wet van 16 juli 2004, wordt hersteld in de volgende lezing :

Zie :

Stukken van de Senaat :

3-54 - BZ 2003 :

Nr. 1 : Wetsvoorstel van mevrouw Nyssens.

« Art. 47. — *Le jugement rendu en vertu de l'article précédent et coulé en force de chose jugée peut être produit, devant toute autorité requérante, par toute personne établissant qu'elle se trouve toujours dans l'impossibilité de se procurer l'acte d'état civil concerné et pour autant que l'exactitude des données qu'il contient ne soit pas réfutée.* »

Justification

En principe, les actes de l'état civil constituent la seule preuve légale de l'état des personnes. Il n'existe qu'une seule exception mais de portée générale et d'interprétation extensive, qui permet de suppléer aux actes de l'état civil, la destruction des registres, exception visée par l'article 46 du Code civil. Dès l'instant où la preuve de l'état des personnes ne résulte pas, pour une raison quelconque, des actes de l'état civil, cette preuve ne peut résulter que d'un jugement. Cela se produit notamment lorsque les registres n'ont pas existé, ou ont été détruits, ou sont incomplets (actes omis, ou tardifs, ou n'ayant pu être dressés faute des éléments nécessaires) et qu'il s'agit d'établir le fait qui devait faire l'objet de l'acte. Le jugement qui interviendra sera un jugement déclaratif d'état civil, c'est à dire un véritable acte d'état civil dressé par le juge. Il crée en effet de toutes pièces l'état civil manquant, et par sa transcription sur les registres de l'année courante avec mention en marge de la date à laquelle il aurait dû figurer, il tient lieu d'acte de l'état civil.

Il se peut cependant que l'acte de naissance existe mais que l'on ne puisse pas en apporter la preuve. Dans ce cas, on applique également l'article 46 du Code civil.

Si une personne se trouve, par suite d'un cas de force majeure, dans l'impossibilité momentanée d'apporter la preuve d'un état civil qu'elle possède dans les registres, un jugement peut, sur base de l'article 1348 du Code civil, y suppléer. Ce jugement, cependant, n'est pas déclaratif car l'acte existe mais on se trouve dans l'impossibilité momentanée d'en apporter la preuve. Il ne devra donc pas être transcrit dans les registres. Si l'acte initial existe, un nouvel acte ferait double emploi et risquerait de ne pas concorder avec le premier, ce qui pourrait entraîner de grandes difficultés (la matière touche en effet à l'ordre public). Selon la nouvelle disposition, les personnes qui ont été dans l'impossibilité momentanée de produire un acte d'état civil, par suite d'un cas de force majeure, devant une autorité requérante et qui ont obtenu un jugement sur base de l'article 46, pourront produire ce jugement devant toute autre autorité requérante, à condition d'établir la persistance de l'impossibilité de produire cette pièce d'état civil. Ceci vaut pour autant que l'exactitude des données qui y sont reprises ne soit pas contestée.

N° 3 DU GOUVERNEMENT

Art. 3 (nouveau)

Compléter la proposition de loi par un article 3 (nouveau), rédigé comme suit :

« Art. 3. — *L'article 61 du même Code, abrogé par la loi du 31 mars 1987, est rétabli dans la rédaction suivante :*

« Art. 47. — *Het vonnis gewezen krachtens het vorige artikel dat in kracht van gewijsde is gegaan, kan, voor elke verzoekende overheid, worden overgelegd door een ieder die aantoonst dat hij nog steeds in de onmogelijkheid verkeert zich de betrokken akte van de burgerlijke stand te verschaffen, voor zover de juistheid van de gegevens die het bevat, niet wordt weerlegd.* »

Verantwoording

In beginsel vormen de akten van de burgerlijke stand het enige wettelijke bewijs van de staat van personen. Er bestaat slechts een enkele uitzondering. Deze uitzondering heeft evenwel een algemene draagwijdte en wordt ruim geïnterpreteerd. Zij biedt de mogelijkheid de akten van de burgerlijke stand te vervangen. Het betreft de vernietiging van de registers, waarop artikel 46 van het Burgerlijk Wetboek betrekking heeft. Zodra duidelijk is dat het bewijs van de staat van de persoon, om enige reden, niet blijkt uit de akten van de burgerlijke stand, kan dit bewijs enkel volgen uit een vonnis. Dat is onder meer het geval wanneer geen registers hebben bestaan of de registers vernietigd of onvolledig zijn (niet of laat ingeschreven akten, of akten die niet konden worden opgemaakt wegens het ontbreken van noodzakelijke gegevens) en het juist de bedoeling is het feit te bewijzen waarop de akte betrekking moest hebben. Het vonnis dat tot stand komt, is een vonnis tot aanwijzing van burgerlijke staat, met andere woorden een echte akte van de burgerlijke stand opgemaakt door de rechter. Het voorziet immers in de ontbrekende burgerlijke staat en geldt als akte van de burgerlijke stand als gevolg van de overschrijving ervan in de registers van het lopende jaar, met een kantmelding op de datum waarop de akte had moeten worden ingeschreven.

Het is evenwel mogelijk dat er een akte van geboorte bestaat, maar dat het bewijs daarvan niet kan worden geleverd. In dat geval is artikel 46 van het Burgerlijk Wetboek eveneens van toepassing.

Als een persoon door overmacht in de tijdelijke onmogelijkheid verkeert om het bewijs van de burgerlijke stand te leveren dat in de registers voorhanden is, kan het op grond van artikel 1348 van het Burgerlijk Wetboek worden vervangen door een vonnis. Dit vonnis is echter geen vonnis tot aanwijzing van burgerlijke staat. De akte bestaat immers. Er is enkel sprake van een tijdelijke onmogelijkheid om het bewijs daarvan te leveren. Het moet dan ook niet in de registers worden overgeschreven. Als de oorspronkelijke akte bestaat, dan zou een nieuwe akte zorgen voor een overlapping en eventueel niet overeenstemmen met de eerste. Dat zou kunnen leiden tot grote moeilijkheden (deze aangelegenheid heeft immers betrekking op de openbare orde). Naar luid van de nieuwe bepaling kunnen personen die door overmacht in de tijdelijke onmogelijkheid hebben verkeerd om het bewijs van de burgerlijke staat te leveren voor een verzoekende overheid en die op grond van artikel 46 een vonnis hebben verkregen, dat vonnis overleggen voor elke andere verzoekende overheid, op voorwaarde dat wordt aangetoond dat de onmogelijkheid om dat stuk van de burgerlijke stand over te leggen, blijft bestaan. Het voorgaande geldt voor zover de juistheid van de in het vonnis vermelde gegevens niet wordt betwist.

Nr. 3 VAN DE REGERING

Art. 3 (nieuw)

Een artikel 3 (nieuw) toevoegen, luidend :

« Art. 3. — *Artikel 61 van hetzelfde Wetboek, opgeheven bij de wet van 31 maart 1987, wordt hersteld in de volgende lezing :*

« Art. 61. — § 1er. Toute personne dont l'adoption a été prononcée ou reconnue en Belgique et qui se trouve dans l'impossibilité de se procurer son acte de naissance peut produire l'acte de transcription du dispositif du jugement d'adoption.

§ 2. Si les données contenues dans l'acte de transcription ne suffisent pas aux fins pour lesquelles elles doivent être utilisées, l'autorité requérante procède elle-même à une enquête visant à obtenir des données complémentaires. Toutefois, si elle n'est pas en mesure de les obtenir elle-même, l'autorité requérante peut demander à l'intéressé de lui remettre toute autre preuve étayant ces données. »

Justification

Certaines personnes qui ont été adoptées peuvent se trouver dans l'impossibilité de produire leur acte de naissance. Ces personnes pourront dès lors, dans toute procédure, à condition d'établir cette impossibilité, produire la transcription du dispositif de leur jugement en lieu et place de leur acte de naissance. Il peut s'agir de jugements d'adoption simple ou plénière ou encore de jugements d'homologation de légitimation par adoption. En vertu de l'article 350, § 4, ancien du Code civil et de l'article 1231-15, nouveau, du Code judiciaire, le dispositif du jugement ne reprend pas la mention de la filiation. Il se pourrait donc que l'acte de transcription du jugement d'adoption ne comprenne pas toutes données relatives aux personnes. Il est ainsi prévu que toute autorité requérante (notaire, officier d'état civil) à qui cette transcription est produite peut procéder à une enquête afin d'obtenir les données nécessaires à la cause (ex : en ce qui concerne les empêchements à mariage, l'officier de l'état civil tenu de célébrer le mariage pourrait consulter le dossier de l'adoption resté au parquet afin de retrouver les parents d'origine). Si cette autorité requérante se trouve dans l'impossibilité de recueillir elle-même des données complémentaires, elle peut demander à l'intéressé de lui remettre toute autre preuve étayant ces données.

N° 4 DU GOUVERNEMENT

Art. 4 (nouveau)

Compléter la proposition de loi par un article 4 (nouveau), rédigé comme suit :

« Art. 4. — L'article 70 du même Code, modifié par la loi du 4 mai 1999, est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 70. — Sans préjudice de l'article 61, l'époux qui se trouve dans l'impossibilité de se procurer son acte de naissance peut produire un document équivalent délivré par les autorités diplomatiques ou consulaires de son pays de naissance. En cas d'impossibilité ou de difficultés sérieuses à se procurer ce dernier document, il pourra suppléer à l'acte de naissance, en produisant un acte de notoriété délivré par le juge de paix de son lieu de naissance ou par celui de son domicile. »

« Art. 61. — § 1. Een ieder wiens adoptie in België is uitgesproken of erkend en die in de onmogelijkheid verkeert zich de akte van geboorte te verschaffen, kan de akte van overschrijving van het beschikkend gedeelte van het vonnis van adoptie overleggen.

§ 2. Indien de gegevens in de akte van overschrijving niet voldoende zijn voor het doel waarvoor zij moeten worden gebruikt, gaat de verzoekende overheid zelf over tot een onderzoek teneinde bijkomende gegevens te verkrijgen. Indien de verzoekende overheid evenwel niet in staat is die gegevens zelf te verkrijgen, kan zij betrokkene verzoeken ieder ander bewijs tot staving van die gegevens over te leggen. »

Verantwoording

Sommige geadopteerde personen kunnen : in de onmogelijkheid verkeren om hun; akte van geboorte over te leggen. Zij; kunnen dan, mits de onmogelijkheid : wordt aangetoond, in elke procedure de overschrijving van het beschikkend : gedeelte van hun vonnis overleggen in plaats van hun akte van geboorte. Het kan gaan om vonnissen inzake; gewone of volle adoptie, of ook om; vonnissen die de wettiging door adoptie homologeren. Krachtens het oude artikel 350, § 4, van het Burgerlijk Wetboek en het nieuwe artikel 1231-15 van het Gerechtelijk Wetboek vermeldt het beschikkend gedeelte van het vonnis de afstamming niet. Het is derhalve mogelijk dat de akte van overschrijving van het vonnis van adoptie niet alle gegevens over de persoon bevat. Zo is bepaald dat elke verzoekende overheid (notaris, ambtenaar van de burgerlijke stand) aan wie de overschrijving wordt overgelegd, kan overgaan tot een onderzoek teneinde de noodzakelijke gegevens te verkrijgen (bijvoorbeeld voor de huwelijksbeletselen zou de ambtenaar van de burgerlijke stand die het huwelijk moet voltrekken, kunnen overgaan tot raadpleging van het adoptie-dossier, dat op het parket is gebleven om de oorspronkelijke ouders terug te vinden). Indien de verzoekende overheid in de onmogelijkheid verkeert om zelf extra gegevens te verzamelen, kan zij de betrokkene verzoeken ieder ander bewijs tot staving van die gegevens over te leggen.

Nr. 4 VAN DE REGERING

Art. 4 (nieuw)

Een artikel 4 (nieuw) toevoegen, luidend :

« Art. 4. — Artikel 70 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 4 mei 1999, wordt vervangen als volgt :

« Art. 70. — Onverminderd artikel 61 kan de echtgenoot die in de onmogelijkheid verkeert zich de akte van geboorte te verschaffen, een gelijkwaardig document overleggen afgegeven door de diplomatieke of consulaire overheden van het land van geboorte. In geval van onmogelijkheid of zware moeilijkheden om zich voornoemd document te verschaffen, kan hij de akte van geboorte vervangen door een akte van bekendheid, afgegeven door de vrederechter van zijn geboorteplaats of door die van zijn woonplaats. »

Justification

Le système de remplacement de l'acte de naissance prévu à l'article 5 du Code de la nationalité est ici transposé en matière de mariage.

Le futur époux qui se trouve donc dans l'impossibilité de produire son acte de naissance pourra le suppléer par un document équivalent émanant des autorités consulaires ou diplomatiques de son pays de naissance.

Si la production de ce document est impossible, l'intéressé peut recourir à l'acte de notoriété délivré par le juge de paix de son lieu de naissance ou par celui de son domicile.

N° 5 DU GOUVERNEMENT

Art. 5 (nouveau)

Compléter la proposition de loi par un article 5 (nouveau), rédigé comme suit :

« Art. 5. — Un nouvel article 72ter est inséré dans le même Code :

« Art. 72ter. — Toute personne qui a déjà obtenu un acte de notoriété ou qui a déjà été autorisée par le tribunal à faire une déclaration sous serment, en vertu des articles précédents et qui établit qu'elle est toujours dans l'impossibilité de produire son acte de naissance, peut le suppléer par cet acte de notoriété ou cette autorisation, pour autant que l'exactitude des données qu'il contient ne soit pas réfutée. »

Justification

L'article vise à pouvoir réutiliser l'acte de notoriété obtenu auparavant lors d'une procédure d'obtention de la nationalité ou pour un mariage, lorsque l'intéressé contracte à nouveau un mariage.

N° 6 DU GOUVERNEMENT

Art. 4bis (nouveau)

Compléter la proposition de loi par un article 4bis (nouveau), rédigé comme suit :

« Art. 4bis. — À l'article 72 du même Code, la première phrase est modifiée comme suit :

Les mots « L'acte de notoriété sera présenté au » sont remplacés par les mots « Le juge de paix visé à l'article 70 transmet immédiatement l'acte de notoriété au ».

Verantwoording

Het stelsel van vervanging van de akte van geboorte zoals bepaald in artikel 5 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit wordt hier toegepast op het huwelijk.

Derhalve kan de toekomstige echtgenoot die in de onmogelijkheid verkeert om zijn akte van geboorte over te leggen, deze vervangen door een gelijkwaardig document van de diplomatieke of consulaire overheden van zijn geboorteland.

Indien dat document onmogelijk kan worden overgelegd, kan de betrokkene gebruik maken van de akte van bekendheid afgegeven door de vrederechter van zijn geboorteplaats of door die van zijn woonplaats.

Nr. 5 VAN DE REGERING

Art. 5 (nieuw)

Een artikel 5 (nieuw) toevoegen, luidend :

« Art. 5. — In hetzelfde Wetboek wordt een nieuw artikel 72ter ingevoegd :

« Art. 72ter. — Een ieder die reeds een akte van bekendheid heeft verkregen of aan wie de rechtbank krachtens de vorige artikelen reeds verlof heeft verleend een beëdigde verklaring af te leggen, en die aantoonde dat hij nog steeds in de onmogelijkheid verkeert de akte van geboorte over te leggen, kan deze voor elke verzoekende overheid vervangen door de akte van bekendheid of door het verlof, voor zover de juistheid van de gegevens die zij bevat, niet wordt weerlegd. »

Verantwoording

Het artikel strekt ertoe dat de akte van bekendheid die reeds verkregen is tijdens een procedure tot verwerving van de nationaliteit of voor een huwelijk, opnieuw kan worden gebruikt wanneer de betrokkene hertrouwt.

Nr. 6 VAN DE REGERING

Art. 4bis (nieuw)

Een artikel 4bis (nieuw) toevoegen, luidend :

« Art. 4bis. — In artikel 72 van hetzelfde wetboek wordt de eerste zin gewijzigd als volgt :

De woorden « De akte van bekendheid wordt verstoond aan » worden vervangen door de woorden « De vrederechter bedoeld in artikel 70 maakt de akte van bekendheid onmiddellijk over aan ».

Justification

Cet ajout vise à limiter les coûts qu'emporte cette procédure, en supprimant l'introduction obligatoire par requête unilatérale, signée par un avocat. Afin de faciliter la tâche du demandeur, le juge de paix transmet l'acte de notoriété pour homologation au tribunal de première instance.

La ministre de la Justice,

Laurette ONKELINX.

Verantwoording

Deze toevoeging beoogt de kosten die deze procedure met zich meebrengt te beperken, door de verplichte instelling per eenzijdig verzoekschrift ondertekend door een advocaat te schrappen. Om de taak van de verzoeker te vergemakkelijken maakt de vrede-rechter de akte van bekendheid ter homologatie over aan de rechtbank van eerste aanleg.

De minister van Justitie,